

สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฝ้าระวังสถานะไร้รัฐ (SWIT)

Stateless Watch for Research and Development Institute of Thailand

๓๔๑/๒๓ ซอยจรัลสนิทวงศ์ ๓๑/๑ ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
341/23 SoiJaransanitvong 31/1 Jaransanitvong Rd. Bangkhunsri Bangkoknoi Bangkok 10700

statelesswatch@gmail.com โทรสาร/Fax: (66) 2 -866-5494

ที่ ผสร.๑๔/๒๕๕๒

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอสันชมการทำงานของกระทรวงศึกษาธิการที่เคารพสิทธิทางการศึกษาของบุคคล

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำเนาถึง ๑) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

๒) ผู้อำนวยการสำนักกิจการพิเศษ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๓) ผู้อำนวยการ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี

สืบเนื่องจาก สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฝ้าระวังสถานะไร้รัฐ (Stateless Watch for Research and Development Institute of Thailand-SWIT) ร่วมกับองค์กรเครือข่าย คือ โครงการขยายความรู้จากแม่ข่ายสู่อันดามัน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่เด็กชายสมชาย อากาเป เด็กไร้สัญชาติ ทว่าไม่ไร้รัฐ เนื่องจากเป็นบุคคลที่ได้รับการสำรวจตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๘) จึงมีสถานะเป็นบุคคลที่ได้รับการบันทึกชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนราษฎร โดยกรมการปกครองและมีเอกสารแสดงตนคือ บัตรประจำตัวผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน (เลข ๑๓ หลัก ขึ้นต้นด้วยเลข ๐)

โดยในวันอาทิตย์ที่ ๑๕ มีนาคมที่ผ่านมา ด.ช.สมชาย ได้ไปยื่นใบสมัครเพื่อเข้า เรียนในระดับชั้นม.1 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี (โควต้าความสามารถพิเศษและสอบตรง) ปรากฏว่าทางเจ้าหน้าที่ระดับสูงของทางโรงเรียนปฏิเสธ โดยให้เหตุผลว่า ด.ช.สมชาย ไม่มีสัญชาติไทย และไม่มีทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน ตามประกาศของทางโรงเรียน

อย่างไรก็ดี นอกจากการให้ความช่วยเหลือจากทางสถาบันฯ ร่วมกับองค์กรเครือข่ายแล้ว ด้วยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน อันได้แก่คุณยินดี ห้วยหงษ์ทอง แห่งมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, อาจารย์รจนา สินที สำนักกิจการพิเศษ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดัน เผยแพร่รวมทั้งติดตามทำความเข้าใจต่อระเบียบฯกับโรงเรียนต่าง ๆ มาโดยตลอด และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน (สพฐ.) ที่ได้กรุณาโทรศัพท์ประสานงานกับทางโรงเรียนโดยตรง ทำให้ภายในช่วงเย็นของวันจันทร์ที่ ๑๖ นั้นเอง ทางโรงเรียนฯ ได้ติดต่อ ด.ช.สมชาย เพื่อให้กลับมาที่โรงเรียนอีกครั้ง เพื่อยื่นใบสมัครและสอบ

ทางสถาบันฯ และองค์กรเครือข่ายฯ ขออนุญาตเรียนย้ำว่า สิทธิในการศึกษาของบุคคลนี้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน หรือโอกาสของบุคคลทุกคนที่จะได้เข้าถึงความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองรวมถึงสังคม ซึ่งมาตรา ๔๙ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ รวมถึงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ ก็ได้รับรองสิทธิดังกล่าว โดยสิทธิหรือโอกาสทางการศึกษาของบุคคล ย่อมไม่สามารถถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง (มาตรา ๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญฯ) ทั้งยังเป็นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่จะถูกละเมิดมิได้ (มาตรา ๔ แห่งรัฐธรรมนูญฯ) และทางกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เองก็ได้ตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและโอกาสของบุคคลในเรื่องนี้ ดังจะเห็นได้จากทางศธ. ได้มีระเบียบรับรองสิทธิทางการศึกษาของบุคคล โดยไม่คำนึงถึงเหตุแห่งความแตกต่างใดๆ มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ และต่อมาได้ปรับปรุงเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานในการรับนักเรียนนักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘

นอกจากนี้ สิทธิทางการศึกษานี้ ยังเป็นสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองโดยข้อ ๒๖ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งผูกพันประเทศไทยในฐานะกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ, ข้อ ๑๓ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights- ICESCR) ทั้งยังขัดต่อหลักการและสิทธิทางการศึกษาที่ได้รับการรับรองไว้ตาม ข้อ ๕ (จ) (๕) แห่งอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination) ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี ที่สำคัญคือ ข้อ ๒๖ แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี และขณะนี้อยู่ในระหว่างการจัดทำรายงานประเทศ (Country Report) โดยการบันทึกถึงการปฏิบัติงานของภาคส่วนราชการ และรายงานฉบับนี้จะถูกรายงานต่อสหประชาชาติในปี ๒๕๖๒

ทางสถาบันฯ และองค์กรเครือข่ายฯ ตระหนักดีกว่า สังคมไทยในวงกว้างยังคงขาดความรู้ และความเข้าใจต่อสิทธิทางการศึกษาของบุคคล หรือแม้แต่ภายในหน่วยงานได้การบังคับบัญชา/กำกับดูแลของศธ. ดังเช่นที่เกิดขึ้นในกรณีของ ด.ช.สมชาย ซึ่งกรณีของ ด.ช.สมชาย แม้ว่า ด.ช.สมชายจะสามารถยื่นใบสมัครและเข้าสู่กระบวนการสอบได้ แต่สิทธิทางการศึกษาของ ด.ช.สมชายที่ได้รับการคุ้มครอง ก็ล้วนแต่เกิดขึ้นด้วยเพราะความรู้ความเข้าใจและความเคารพต่อสิทธิทางการศึกษาที่ส่งผ่านจากหน่วยงานผู้บังคับบัญชา/กำกับดูแล ชี้แนะมายังทางโรงเรียน ภายใน

ระยะเวลาที่รวดเร็ว ทันท่วงทีสภาพปัญหา ซึ่งทางสถาบันฯ และองค์กรเครือข่ายต้องขอแสดงความชื่นชมและขอบคุณ แต่ในอีกด้านหนึ่ง ก็ส่งผลให้เกิดข้อห่วงใยว่า ความพยายามป้องกันการละเมิดสิทธิทางการศึกษา รวมถึงการเยียวยาฯ ในกรณีอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นอีก จะสามารถเกิดขึ้นได้อย่างทันต่อสภาพปัญหาได้เช่นเดียวกับกรณีของดช.สมชาย ทุกครั้งทุกกรณีหรือไม่

ทางสถาบันฯ และองค์กรเครือข่าย จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือมายัง ศธ. ให้ดำเนินการชี้แจง ทำความเข้าใจต่อสถาบันการศึกษาทั่วประเทศอีกครั้ง เพื่อเป็นการป้องกันการละเมิดสิทธิและโอกาสทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย ท้ายนี้ ทางสถาบันฯ และองค์กรเครือข่ายขอแสดงความชื่นชมอีกครั้งต่อการทำงานบนพื้นฐานความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ และยึดมั่นต่อหลักสิทธิมนุษยชนของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคุณหญิงกษมา วรวรรณ อนุญาต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ไพศาลพานิชกุล)

นักวิชาการด้านนิติศาสตร์และทนายความ
สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ